

3^η Περιφέρεια Σχολικού Συμβούλου Δημοτικής Εκπ/σης Κυκλάδων

Το λέμε σωστά; Το γράφουμε σωστά;

Σωστές απαντήσεις στις γλωσσικές μελέτες περίπτωσης:

(με βάση τα βιβλία γραμματικής Δημοτικού και Γυμνασίου και τις πηγές που αναφέρονται στο τέλος του εγγράφου)

1^η μελέτη περίπτωσης

1. τυπολατρία - τυπολατρεία   ανεξιθρησκεία - ανεξιθρησκία   πατριδοκαπηλία - πατριδοκαπηλεία
2. τα Θεοφάνεια - τα **Θεοφάνια**   Ο Θέμις - **Ο Θέμης** - η Θέμης - η **Θέμις**

Θεοφάνια ή Θεοφάνεια; Η εορτή των *Θεοφανίων* είναι προτιμότερο να γράφεται με *-ι-*: τα **Θεοφάνια**. Εκτός από τη γνωστή χριστιανική γιορτή των *Θεοφανίων*, τής βάπτισης δηλ. τού Χριστού και τής φανέρωσης του Θεού, *Θεοφάνια* (τα) ήταν και αρχαία εορτή στους Δελφούς, όπου έδειχναν στους λάτρεις τού Απόλλωνος το άγαλμά του. Η γραφή *Θεοφάνεια* με *-ει-* δικαιολογείται ως δήλωση τής πράξης και ιδιότητας του επιθ. *θεοφανής*: *θεοφανής* – *θεοφάνεια*, όπως *διαφανής* – *διαφάνεια*. Ωστόσο, προκειμένου για εορτή σε ουδέτερο γένος είναι προτιμότερο να τηρηθεί η γραφή σε *-ια*: τα *Θεοφάνια*· πβ. τα *Πύθια*, τα *Ίσθμια*, τα *Επιφάνια*, αλλά η *επιφάνεια* από το *επιφανής*.

3. Ευριπίδης - Ευρυπίδης   Ευριδίκη - **Ευρυδίκη**   Ιλισσός - Ιλισός - **Ειλισσός** - Ηλισός - Ηλισσός (ποταμός)
Κηφισός - Κηφισσός - Κιφισσός – Κιφ ισός

4. Περαιτέρω (<πέραν) - περεταίρω (<περί - εταίρος) - περαιταίρω – περετέρω

5. μεγένθυση - **μεγέθυνση** - μεγένθυση   **μεγεθύνω** – μεγενθύνω

6. σάτιρα - σάτυρα   Σάτιρος - **Σάτυρος**   Σατιρικό δράμα - **Σατυρικό δράμα**   σατυρικό θέατρο -
σατιρικό θέατρο

7. **οφείλω** - ωφείλω   **οφειλή** - ωφειλή   **οφειλέτης** - ωφειλέτης   **ωφελώ** - οφελώ   **όφελος** -
ώφελος   **ωφέλεια** - οφέλεια   ωφειλήματα - **οφειλήματα**   **εξόφληση** - εξώφληση

8. οι απαγωγείς **απάγουν** παιδιά καθημερινά - οι απαγωγείς απαγάγουν παιδιά καθημερινά   πρόσεχε μη σε
απάγουν - πρόσεχε μη σε **απαγάγουν**   δεν απαγάγομαι τόσο εύκολα - δεν **απάγομαι** τόσο εύκολα

9. περί πολλά **τυρβάζη** - περί πολλά τυρβάζει   υπό το μηδέν - υπό του μηδενός   ανεξαρτήτου ηλικίας -
ανεξαρτήτως ηλικίας   μου έχει γίνει βρόγχος - μου έχει γίνει βρόχος

ο Τριανταφυλλίδης λέει:

τυρβάζω [tirnázo] P (μόνο στο ενεστ. θ.) : μόνο στην έκφραση *μεριμνά και τυρβάζει περί πολλά*, για κτ. που
ασχολείται με πολλά συγχρόνως και παραμελεί το κύριο έργο του. [λόγ. < αρχ. τυρβάζω (η φρ. από την
Κ.Δ.: Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καί τυρβάζῃ περί πολλά)]

Το ΛΝΕΓ δίνει "περί πολλά/άλλα τυρβάζω"= ασχολούμαι με άλλα (όχι αυτά που πρέπει) ή ασχολούμαι με
πολλά. Σχολιάζει: όπως φαίνεται από τη φράση του Ευαγγελίου, ο ορθός τύπος είναι τυρβάζη/-ει, που είναι
β' πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρ. τυρβάζομαι. Το αρχαίο ρ. τυρβάζω έχει άλλη σημασία=κινώ,
αναταράζω, σαλεύω ή διάγω ευχάριστο βίο, και θα έδινε το τυρβάζεις.

10. **Να με κι εγώ! Έφτασα.** - Να 'μαι κι εγώ! Έφτασα.   **αυτής** - αυτηνής   **αυτών** - αυτωνών
χτυπούν - χτυπάνε - χτυπούνε - χτυπάν   **χτυπιούνται** - χτυπιόνται   **χτυπιόντουσαν** - χτυπιούνταν -
χτυπιούντανε

3η Μελέτη περιπτώσεων

1.όποτε χρειάζεται βοήθεια, οι φίλοι του τον συνδράμουν ή **τον συντρέχουν**;   όποτε τους χρειαζόταν, τον συνέδραμαν ή **τον συνέτρεχαν**;   όποτε τους χρειαστεί **θα τον συνδράμουν** ή θα τον συντρέξουν;   όποτε θα τους χρειάζεται, αυτοί θα τον συνδράμουν ή **θα τον συντρέχουν**;   όποτε τους χρειάστηκε, **τον συνέτρεξαν** ή **τον συνέδραμαν**;   στο παρελθόν **τον έχουν συντρέξει** ή **τον έχουν συνδράμει** πολλές φορές;

2.**ξόβεργα** - ξώβεργα   οιωνεί - **οιονεί**   παρεπιπτόντως - **παρεμπιπτόντως**

3.παρόλα αυτά - **παρ' όλα αυτά**

4.των βιτρίνων - **των βιτρινών**   **των λακκουβών** - των λακκούβων   των φιγούρων - **των φιγουρών**   των μπαζών - **των μπάζων**

5.**πλατειάζω** - πλατυάζω   παρεισφρύω - **παρεισφρέω**   **παρεισέφησα** - παρεισέφρυσα   έχουν παρεισφρύσει - **έχουν παρεισφρήσει**

6.**πληροίς** - πληρείς   **όποιου** - οποιανού   **όποιας** - οποιανής

7.συγνώμη - **συγγνώμη**   ανταπεξέρχομαι - **αντεπεξέρχομαι**   **παρίσταμαι** - παριστώμαι - παριστάνομαι - **παρασταίνομαι**   **συνίσταμαι** - **συνιστώμαι**   θα εφιστήσω την προσοχή - **θα επιστήσω την προσοχή**

8.συνομώτης - **συνωμότης**   συνομωσία - **συνωμοσία**   **συνωμοτικός** - συνομωτικός

9.όσμωση - **ώσμωση**   **οσμίζομαι** - ωσμίζομαι   **δυσσομία** - δυσωσμία

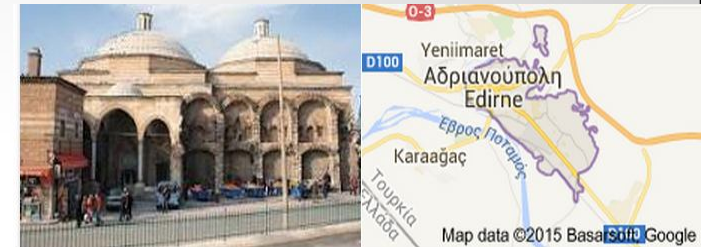
10. κλαυσίγελος - **κλαυσίγελως**   **περίγελος** - περίγελως

4η Μελέτη περιπτώσεων

1. μετέβη - μετέβει   παρενέβεις - παρενέβης   εμείς παρεμβήκαμε (αορ.)   αυτοί παρενέβησαν (αορ.)
2. ο μυς - του μυός, τον μυ, οι μύες - τους μυς.
3. ο-η πρέσβης - πρέσβυς   ο-η πρύτανυς - πρύτανις
4. όνομα μητρός - όνομα μητέρας   όνομα πατρός - όνομα πατέρα
5. ο ψήφος - η ψήφος   ο προβλήτας - η προβλήτα
6. της Καλυψώς - της Καλυπούς   της πειθούς - της πειθώς   της ηχούς - της ηχώς
7. τα όρη - των ορέων   τα άνθη - των ανθέων
8. είναι έξι χρονώ - είναι έξι χρονών   οι άνθρωποι - οι ανθρωποι
9. κάλεσε όλους τους αθανάτους - κάλεσε όλους τους αθάνατους   επίλυση διαφόρων προβλημάτων - επίλυση διάφορων προβλημάτων   οι βουλευτές της αριστεράς πτέρυγας - οι βουλευτές της αριστεράς πτέρυγας   άτομο μετρίου αναστήματος - άτομο μέτριου αναστήματος   Νότιος Αμερική - Νότια Αμερική
10. ο γλυκός - οι γλυκοί   η γλυκιά - οι γλυκές - των γλυκών   του πολύ - του πολλού
ο βαρύς - του βαρύ και του βαριού   ο-η συνήθης - το σύνηθες   ο-η αυτάρκης - το αύταρκες
αύταρκες   ο-η επιμήκης - το επίμηκες

1. **διακόσα ευρώ - διακόσια ευρώ**   οι τρακόσοι του Λεωνίδα - οι τριακόσοι του Λεωνίδα - **οι τριακόσιοι του Λεωνίδα**   **κέρδισε τριακόσιες χιλιάδες - κέρδισε τρακόσες χιλιάδες - κέρδισε τριακόσες χιλιάδες - κέρδισε τρακόσιες χιλιάδες**
2. **νεότερος - νεώτερος**   **νεότατος - νεώτατος**   νεωτερικότητα - **νεωτερικότητα**
3. **η συνέργεια - η συνέργια - η συνεργεία - η συνεργία**   **κοινότοπος - κοινότηπος**   **κοινοτοπία - κοινοτυπία**
4. αγορονομία - **αγορανομία**   **αγοραπωλησία - αγοροπωλησία**
5. Ανδριανούπολη - Αδριανούπολη   (ο) **ανδριάντας - αδριάντας**
6. (το) **αμάλαμα - αμάγαλαμα**   **ιστιντούτο - ινστιτούτο**   **σκολίωση - σκολίωση**   **διελκυστίνδα - διελκυστίνδα**   **ορχηστικός - ορχηστρικός**
7. **αφαιρούμαι - αφηραίνομαι - αφαιραίνομαι - αφαιρένομαι (=ξεχνιέμαι, είμαι αφηρημένος)**
8. **εμβάθυση - εμβάνθυση - εμβάνθυνση - εμβάθυνση**
9. **πνευμονολόγος - πνευμονιολόγος**   **περιβαντολόγος - περιβαλλοντολόγος**
10. **υποθηκοφυλάκιο - υποθηκοφυλακείο**   **χειρουργός - χειρούργος**   **το απωλλός - απολωλός - απωλλόν - απολλών (πρόβατο)**

5η Μελέτη περιπτώσεων

Αδριανούπολη

Πόλη στην Τουρκία

Η Αδριανούπολη, Αντριανούπολη ή Αδριανούπολις, είναι πόλη της Τουρκίας, στην Ανατολική Θράκη, πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας πολύ κοντά στα σύνορα με την Ελλάδα και τη Βουλγαρία. [Βικιπαίδεια](#)

Καιρός: 28°C, Άνεμος ΝΔ στα 3 χμ/ώ, Υγρασία 55%

Τοπική ώρα: Δευτέρα 11:45 π.μ.

Πανεπιστήμιο: Πανεπιστήμιο της Ανδριανούπολης

Σημεία ενδιαφέροντος

Τέμενος Σελιμιγιέ

Τέμενος Ουτς Σαρσέλι

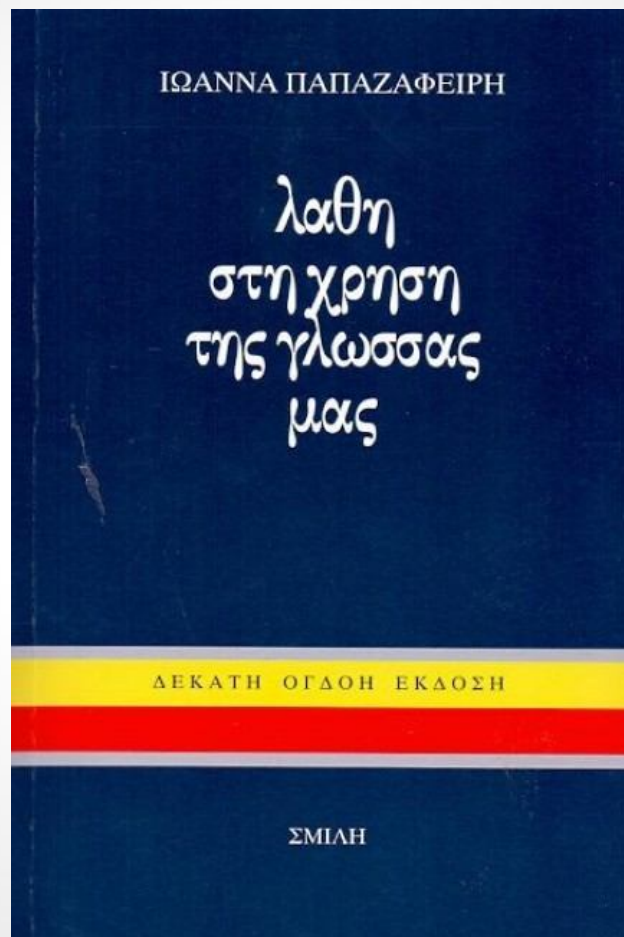
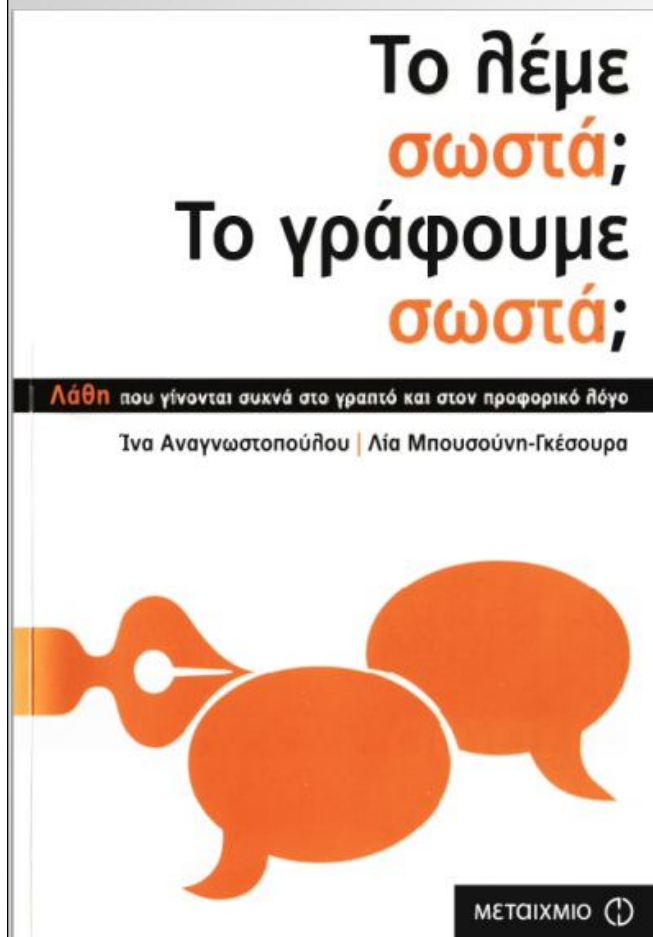
Παλιό Τέμενος της Αλδου

Μουσείο υγείας της Αδριανού

χρήσιμη βιβλιογραφία

<http://www.lexigram.gr>

<http://www.greek-language.gr>

<http://www.gnomikologikon.gr/index.html>

<http://lexilogia.gr/home>

<https://el.wiktionary.org>